

Željezno i rimska doba na Žumberku

(Gornja Vas 1982. – Budinjak 2002.)

Željezno i rimsko doba na Žumberku

(Gornja Vas 1982. – Budinjak 2002.)

Žumberak je smješten na jugozapadnom rubu Panonske nizine, geopolitički pripada sjeverozapadnoj Hrvatskoj i obuhvaća veći dio prostora medurijeja Save, Krke i Kupe. Sjeveroistočna strana običava se zvati Samoborskim gorjem i Plešivicom, jugozapadna Uskočkom gorom, odnosno Žumberačke gore ili jednostavno Žumberak. On prelazi geografsko-političke okvire Hrvatske i u Sloveniji se naziva Gorjanci.

Istočni se dio Žumberka znatno razlikuje od zapadnoga. U Samoborskem je gorju alpski tip obličja

jasnije razvijen no u jednoličnjoj Žumberačkoj gori, gdje prevladavaju vapnenci tipičnih obilježja krša.

Na tom području izmjenjuju se i prepliću utjecaji jadranske morske klime s jugozapada i kopnene klime sa sjeveroistoka. Klimatske značajke i geološki sastav gorja odredili su svojstva tla i sastav biljnog pokrova.

Naslage željezne rude u vapnenačkim slojevima u kombinaciji sa šumskim bogatstvom bili su preduvjet prapovijesnom i povijesnom razvoju, na što upućuju i toponimi (npr. Željezno ili Rude). Zahvaljujući prirodnim značajkama, nepostojanju gradskih središta i danas rijetkoj naseljenosti, to je područje ekološki dobro sačuvano, proglašeno parkom prirode i svojevrsna je oaza biljnog i životinjskog svijeta u neposrednoj blizini Zagreba, Karlovca, Ozlja...

Prve vijesti o arheološkim nalazima u Žumberku koje su dolazile u Arheološki odjel Narodnog muzeja u Zagrebu sežu u drugu polovicu 19. stoljeća. Međutim,

tek unatrag dvadeset godina zagrebački arheolozi su započeli sustavnim obilascima, a ubrzo potom i pokusnim sondiranjima te sustavnim zaštitnim iskopavanjima na tom terenu. Rezultat toga rada su otkrića mnogih, vrlo vrijednih arheoloških nalazišta iz različitih vremenskih razdoblja. Iz prapovijesnog razdoblja to su ponajprije naselje i nekropola kraj sela Budinjak u središnjem dijelu Žumberačke gore (9.-5. st. pr. Krista), a iz razdoblja Rimskog Carstva nekropole paljevinskog tipa u selima Gornja Vas i Bratelji (1.-2. st. poslj. Krista).

Smisao ove izložbe jest upoznati posjetitelje sa dosad najznačajnijim istraživanim arheološkim nalazištima na Žumberku. Prezentirani su nalazi iz Gornje Vasi (rimskodobne keramičke urne u obliku kuće) i sa Budinjaka (rekonstrukcija prapovijesnog kneževskog groba).

Izložba je ostvarena u suradnji s Arheološkim muzejom u Zagrebu i Muzejom grada Zagreba.

*Nakladnik / Pučko otvoreno učilište Ivana Belostenca
Zavičajni muzej Ozalj*

Za nakladnika / Branka Stergar

Autori / Zoran Gregl i Želimir Škoberne

Koordinatorica izložbe / Vesna Herak

Likovno oblikovanje / Miljenko Gregl

Fotografije / Miljenko Gregl, Zoran Gregl, Želimir Škoberne, Josip Vranić

Slog i tisk / LASER plus & Tiskara PULJKO

Naklada / 400 primjeraka

OZALJ 2003.